

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55)

Ju2024/01907

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, begränsar yttrandet till förslagen i avsnitt 9.3 och 9.4.

9.3 Frivilligt tillbakaträdande genom anmälan till myndighet

SPSM varken tillstyrker eller avstyrker förslaget och vill lämna följande synpunkter.

SPSM menar att det skulle behövas ett förtydligande kring frivilligt avslöjande i förhållande till den enskildes samtycke till att uppgifterna lämnas vidare. Det behöver enligt myndigheten vara tydligt om ett frivilligt tillbakaträdande genom att avslöja ett planerat brott för exempelvis skolpersonal, och den efterföljande uppgiftsskyldigheten för skolpersonal, förutsätter att den enskilde lämnar sitt samtycke till att uppgifterna lämnas vidare.

SPSM noterar att förslagen till 23 kap. 8 § 2 st. brottsbalken och första paragrafen i den föreslagna lagen om uppgiftsskyldighet inte överensstämmer avseende skolväsendets aktörer. Rektor nämns i uppgiftsskyldigheten, men inte i bestämmelsen om frivilligt tillbakaträdande, vilket enligt SPSM vore lämpligt.

SPSM är tveksam till formuleringen ”eller för elevhälsan” respektive ”och elevhälsan”, eftersom elevhälsan vanligen är en del av ”personal inom skolväsendet”, och enligt myndigheten rimligtvis borde omfattas av denna personalkategori, alternativt borde räknas upp innan ”övrig personal inom skolväsendet”.

9.4 Sekretessen mellan myndigheter behöver kunna brytas

SPSM avstyrker förslaget. Myndighetens invändningar och synpunkter begränsas till förslaget i den del det rör skolväsendet (andra punkten).

Förtroendet mellan elever och skolpersonal kan skadas genom en uppgiftsskyldighet

Skolan har en viktig roll som skyddsfaktor mot kriminalitet. En elev kan lämna uppgifter i förtroende till exempelvis en lärare, vilket kan vara ett sätt att efterfråga hjälp. Det är inte självklart att den enskilde därigenom samtycker till att uppgifterna lämnas vidare till polisen. Om grunden för uppgiftslämnande är att den enskilde känner förtroende för skolpersonal, riskerar förtroendet skadas allvarligt om personal är ålagd att, i alla lägen, lämna uppgifter vidare till polisen. Självklart kan det finnas situationer som kräver att uppgifter når polisen omedelbart, men SPSM menar att en generell uppgiftsskyldighet för all skolpersonal inte är en lämplig reglering för att åstadkomma detta.

Det kan innebära risker för eleven och skolpersonal vid uppgiftsskyldighet

Det kan finnas omedelbara risker för ett barn eller en ungdom som avslöjar ett förestående brott, varför det i vissa situationer kan vara olämpligt att skolpersonal agerar mellanhand. Att skolpersonal är de som lämnar uppgifter kan också innebära att uppgifter kan förvanskas, eller utelämnas, vilket kan leda till att uppgiftslämningen därmed inte förhindrar det förestående brottet, och att den enskilde därmed inte blir fri från ansvar.

Det är problematiskt att det i betänkandet saknas en bedömning av konsekvenserna för skolpersonal, såsom risk för hot och våld respektive potentiellt straffrättsliga åtgärder om skolpersonal dröjer med uppgiftslämnande eller inte lämnar uppgifter vidare.

Skolpersonal är skyldig att anmäla uppgifter till socialtjänsten

Skolpersonal är redan i dag skyldiga att *genast* anmäla till socialtjänsten om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Det är enligt SPSM inte oproblemiskt att lägga till ytterligare en anmälningsskyldighet till en annan myndighet, som ska vidtas *omedelbart*, och i många fall kommer omfatta samma situationer. Exempelvis kan det vara fallet då en elev riskerar utsättas för hedersbrott.

Det finns andra pågående lagstiftningsärenden som skulle bryta sekretessen

För närvarande bereds flera andra förslag inom Regeringskansliet om uppgiftsskyldighet och undantag från sekretess som skulle bryta eventuell sekretess mellan skolan och Polismyndigheten. (Ökat informationsflöde till

brottsbekämpningen – En ny huvudregel SOU 2023:69 och Utökat informationsbyte mellan myndigheter SOU 2024:63) Förslagen överlappar delvis varandra, och dessa förslag innefattar en intresseavvägning innan information lämnas till Polismyndigheten, vilket SPSM menar är nödvändigt, och som saknas i förevarande förslag.

Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget

Om regeringen ändå väljer att gå vidare med förevarande förslag menar SPSM att det vore lämpligt med en upplysningsbestämmelse i 29 kap. skollagen om att uppgiftsskyldigheten finns. Även om utredningen föreslår ett uppdrag till Skolverket om utbildningsinsatser behöver man ta hänsyn till att ansvaret ligger långt från skolans grunduppdrag och att situationen kommer vara ny för skolpersonalen när den väl inträffar.

Se även kommentaren ovan (9.3) angående utformningen av bestämmelsen.

I detta ärende har juristen Rebecka Pomerling varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även chefsjurist Ulrika Ehlin, enhetschef Nina Karnehed och sakkunnig Petter Ådahl deltagit.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Aurora Lindberg
Generaldirektör